

Nr 88.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1925 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till privatläroverken m. m. jämte åtskilliga i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 2 januari 1925 avlåtna statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkterna 143, 144 och 145 föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslagen till privatläroverken m. m., i riksstaten för budgetåret 1925—1926 *dels* beräkna en höjning av det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, nu 675,000 kronor, med 76,000 kronor till 751,000 kronor, *dels* beräkna en minskning av det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor, *dels ock* för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier beräkna ett extra förslagsanslag av 2,286,000 kronor.

Vidare har Kungl. Maj:t, under punkt 148, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till privatläroverken m. m., till understöd åt utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål i riksstaten för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra anslag av 16,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 20 mars 1925 dagtecknad proposition, nr 214, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

A) besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda

läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet högre lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna eller i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 24—28 timmar i veckan och vad angår stadium, motsvarande gymnasiet, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola, som är förbunden med ett högre lärarinneseminarium, må för de lärare, som i större utsträckning tagas i anspråk för seminarie-elevernans praktiska utbildning, full tjänstgöring beräknas till 20—24 timmar i veckan;

B) föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass sker med iakttagande därav, att, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande stadium, motsvarande gymnasiet, minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning inom densamma upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga oöverkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan angivna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna

jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans övriga lärarinnor;

C) bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass skall ske med iakttagande därav, att vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande gymnasium minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga oöverkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan angivna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans öriga lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, 24—28 veckotimmar, dock att för lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasiet, 20—22 veckotimmar;

D) föreskriva, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 eller någon del av nämnda tid är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola, enskilt lärarinneseminarium, enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till en manlig föreståndare vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola, där icke jämväl kvinnlig föreståndare är anställd, till manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium ävensom till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring, som åtnjuter avlöning enligt i huvudsak samma grunder som manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid samma skola, med det belopp, som motsvarar tillfällig löneförbättring för rektorer och lärare med motsvarande tjänsteställning vid statens läroverk, dock att Kungl. Maj:t i undantagsfall må, efter prövning av vederbörande skolas ekonomiska förhållanden, medgiva, att sådan tillfällig löneförbättring må utgå med högre belopp än till motsvarande rektor eller lärare vid allmänt läroverk, dock med högst 1,500 kronor till varje befattningshavare;

d) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme och år, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

e) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme och år;

f) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre

goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme och år;

g) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme och år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 utgående beloppet, varder för skolans verksamhet för nämnda tid i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande;

E) förklara, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga;

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med full tjänstgöring, som icke uppnått pensionsåldern och som erhållit anställning vid privatläroverk senast från och med läsåret 1924—1925, må kunna bibehållas i tjänst vid skolan utan hinder av ovan givna bestämmelser i fråga om tjänstgöringens omfattning och förläggning ävensom i fråga om förutsättningarna för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitande av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till omkring 26 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till omkring 26 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må tills vidare icke lämna ämneslärarinna sådant medgivande, som omförmäles i § 1 mom. 5 andra stycket av kungörelsen den 23 december 1910 angående pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, såvida icke vederbörande skola förklarar sig villig att bestrida samtliga kostnader för avlönandet av lärarinnan; samt

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, nu 675,000 kronor, med 76,000 kronor till 751,000 kronor samt i riksstaten för budget-

året 1925—1926 uppföra de i nämnda anslag ingående anslagsposterna med följande belopp, nämligen:

enskilda mellanskolor	kronor	20,000
högre flickskolor	»	470,000
högre goss- och samskolor	»	232,500
enskilda lärarinneseminarier	»	28,500,

att utgå såsom ett gemensamt reservationsanslag å sammanlagt 751,000 kronor;

dels minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 10,000 kronor till 470,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågasvarande anslag med sistnämnda belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,260,000 kronor;

dels till beredande av understöd enligt Kungl. Maj:ts beprövande av kommunalt gymnasium, som är förenat med en statens realskola, för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor, att utgå på de villkor och under de närmare föreskrifter Kungl. Maj:t må finna gott meddela;

dels ock till understöd åt utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 16,000 kronor, att under de villkor, Kungl. Maj:t må finna lämpligt föreskriva, utgå till styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm med högst 8,000 kronor och till Göteborgs allmänna folkskolestyrelse med likaledes högst 8,000 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *T. Borell* m. fl., nr 105, och den andra inom andra kammaren av herr *J. B. Christenson* m. fl., nr 135, däruti hemställts, att riksdagen måtte besluta att, för beredande enligt de för högre goss- och samskolor i sådant hänseende gällande grunder av understöd från och med den 1 juli 1925 jämväl åt de kommunala gymnasierna i Eskilstuna, Södertälje, Eksjö, Uddevalla, Skövde och Söderhamn, höja *dels* det i ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken för budgetåret 1925—1926 ingående anslaget till högre goss- och samskolor med 35,000 kronor, *dels ock* det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1925—1926 äskade extra förslagsanslag till tillfällig löneförbättring åt lärarepersonalen vid privatläroverken med 65,000 kronor.

dels en inom första kammaren av herr *C. Lindhagen* väckt motion, nr 272, däruti hemställts, att riksdagen, med anledning av propositionen 214 om vissa anslag till privatläroverken m. m., ville besluta:

1) att, därest antalet undervisningstimmar för lärarpersonalen höjes för ernåendet av likställighet med den kommunala mellanskolan, även en motsvarande höjning av lönerna skall äga rum med belopp, som statsutskottet torde föreslå.

2) att såsom villkor för anslagen skall gälla att, till tryggnad av lärarpersonalens rättsliga ställning, lärare ej må efter viss anställningstid avskedas utan skolöverstyrelsens godkännande eller i den ordning eljest kan av Kungl. Maj:t tillsvidare föreskrivas.

3) att vidare skall såsom villkor för anslaget gälla, att nuvarande privatläroverk ej må nedläggas utan Kungl. Maj:ts, eventuellt skolöverstyrelsens tillstånd;

dels en inom samma kammare av fröken *Kerstin Hesselgren* väckt motion, nr 273, däruti hemställts, att mom. F. 4 i kungl. propositionen nr 214 måtte erhålla följande lydelse:

Skolöverstyrelsen må tills vidare icke lämna ämneslärarinna *vid skola*, där *indragande av platser skulle ifrågakomma, sådant medgivande, som etc.*

dels en inom samma kammare av herr *S. Clason* väckt motion, nr 274, däruti hemställts, att riksdagen måtte, med ändring i nedanstående delar av den å sid. 81 och följande av Kungl. Maj:ts proposition nr 214 gjorda hemställan,

A) besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium, och må till en mindre del, dock högst en tredjedel, fullgöras i övningsämnen.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 22—26 veckotimmar, i medeltal ungefär 25 veckotimmar, och vad angår stadium, motsvarande gymnasium, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola — — — — i veckan.

B) föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i — — — — — upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

C) bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i — — — — — inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnlig ämneslärare 22—26 veckotimmar, med en medeltjänstgöring av ungefär 25 veckotimmar, dock att för sådan lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, och för manlig ämneslärare 24—28 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar;

D) föreskriva, att ovan omnämnda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i — — — — — till privatläroverk.

2) Den tillfälliga — — — — — 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola och enskilt lärarinneseminarium samt en föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala,

som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till manlig — — — — — manliga lärarkrafter;

d) till manlig — — — — — och år;

e) till kvinnlig — — — — — och år;

f) till övningslärare — — — — — och år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen — — — — — läroanstalts förfogande;

E) förklara, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga;

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med — — — — — i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökan må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitande av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må — — — — — av lärarinnan; samt

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka — — — — — 751,000 kronor;

dels minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågasvarande anslag med sistnämnda belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,403,000 kronor;

dels till — — — — — gott meddela;

dels ock till understöd — — — — — högst 8,000 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr C. Jonsson väckt motion, nr 388, däruti hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av yrkandet i Kungl. Maj:ts proposition nr 214, att mom. 3 i avdelning A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen

den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skall hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet högre lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan;

dels en inom sistnämnda kammare av herr *G. Mosesson* väckt motion, nr 404, däruti hemställts, att riksdagen måtte, med ändring i nedanstående delar av den å sid. 81 och följande av Kungl. Maj:ts proposition nr 214 gjorda hemställan,

A) besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium och må till en mindre del, dock högst en tredjedel, fullgöras i övningsämnen.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 22—26 veckotimmar, i medeltal ungefär 25 veckotimmar, och vad angår stadium, motsvarande gymnasium, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola — — — — — i veckan.

B) föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i — — — — — upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

C) bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1. Uppdelning i — — — — — inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

2. Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnlig ämneslärare 22—26 veckotimmar med en medeltjänstgöring av ungefär 25 veckotimmar, dock att för sådan lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, och för manlig ämneslärare 24—28 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar;

D) föreskriva, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1. Delaktighet i — — — — — till privatläroverk.

2. Den tillfälliga — — — — — 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola och enskilt lärarinneseminarium samt en föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år,

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till manlig — — — — — manliga lärarkrafter;

d) till manlig — — — — — och år;

e) till kvinnlig — — — — — och år;

f) till övningslärare — — — — — och år.

3. Den tillfälliga — — — — — läroanstalts förfogande.

E) förklara, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och bestämmelser, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga.

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med — — — — — i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitage av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må — — — — — av lärarinnan; samt

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka — — — — — 751,000 kronor;

dels minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågasvarande anslag med sistnämnda belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,403,000 kronor;

dels till — — — — — gott meddela;

dels ock till understöd — — — — — högst 8,000 kronor;

dels en inom samma kammare av herr S. Bengtsson i Norup väckt motion, nr 405, däruti hemställts, att riksdagen måtte besluta:

d) — — — — —

2 — — — — —

c) till en manlig föreståndare vid enskild mellanskola — — — — — samma skola, med ett belopp, så beräknat, att den sammanlagda avlöningen, däri inbegripen den tillfälliga löneförbättringen, motsvarar vad rektor och lärare med motsvarande tjänstgöring vid statens läroverk åtnjuter i sammanlagd avlöning, däri inbegripen tillfällig löneförbättring;

d) till manlig timlärare — — — — —

dels en inom samma kammare av herr O. Holmdahl m. fl. väckt motion,

nr 406, däruti hemställts, att riksdagen måtte, med ändring i nedanstående delar av den å sid. 81 och följande av Kungl. Maj:ts proposition nr 214 gjorda hemställan,

A. besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium och må till en mindre del kunna fullgöras i övningsämne.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 22—26 timmar i veckan och vad angår stadium, motsvarande gymnasiet, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola, som är förbunden med lärarinneseminarium, må för de lärare, som i större utsträckning tagas i anspråk för seminarieelevernas praktiska utbildning, full tjänstgöring beräknas till 20—24 timmar i veckan.

B. föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i — — — — — upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

C. bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellan-skola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuta understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i — — — — — inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnliga lärare 22—26 veckotimmar, för manliga lärare 24—28 veckotimmar, dock att för lärare, som vid skola, förbunden med lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar;

D. föreskriva, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i — — — — — till privatläroverk.

2) Den tillfälliga — — — — — 1913—1915

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola och enskilt lärarinneseminarium samt en föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till manlig timlärare — — — — — manliga lärarekrafter;

d) till manlig — — — — — och år;

e) till kvinnlig — — — — — och år;

f) till övningslärare — — — — — och år;

3) Den tillfälliga — — — — — läroanstalts förfogande.

E. förklara, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga.

F. fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med — — — — — i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitan av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen å realskolans och flickskolans stadium uppgår för de kvinnliga ämneslärarna till ungefär 24 veckotimmar och för de manliga ämneslärarna till ungefär 26 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av

samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medel-tjänstgöringen å realskolans och flickskolans stadium uppgår för de kvinnliga ämneslärarna till ungefär 24 veckotimmar och för de manliga ämneslärarna till ungefär 26 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må — — — — — av lärarinnan; samt

G. vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka — — — — — 751,000 kronor;

dels bibehålla det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter vid dess nuvarande belopp 480,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågavarande anslag med detta belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 i likhet med föregående budgetår ett extra förslagsanslag av 2,450,000 kronor;

dels till beredande — — — — — gott meddela;

dels ock till understöd — — — — — högst 8,000 kronor.

dels en inom samma kammare av herr V. Rydén väckt motion, nr 407, däruti hemställts,

dels att riksdagen måtte besluta följande ändringar i de av Kungl. Maj:t föreslagna villkor och bestämmelser för de olika anslagen till privatläroverken:

A) 3 Den tjänstgöring — — — — — lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande kunna fullgöras i övningsämnen, under förutsättning — — — — — tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring — — — — — läroverk.

Vid skola — — — — — full tjänstgöring beräknas till 22—26 timmar i veckan.

B) Föreskriva — — — — — gälla:

Uppdelning — — — — — upprättas.

När — — — — — respektive 25.

Skulle — — — — — parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen, och skola härvid med avseende på ämnen och uppdelningens omfattning äga tillämpning de bestämmelser, som gälla för sådan uppdelning vid de allmänna läroverken.

Skulle — — — — — lärarinnor.

C) bestämma — — — — — iakttagas, nämligen

1) Uppdelning — — — (lika med de föreslagna bestämmelserna under B) — — — lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall omfatta:

a) för föreståndare eller föreståndarinna vid läroanstalt, förbunden med gymnasium eller högre lärarinneseminarium, 12—16 veckotimmar och vid annan läroanstalt 18—20 veckotimmar, dock med rätt för Kungl. Maj:t att på särskild framställning medgiva nödig minskning i denna undervisnings-skyldighet, där på grund av läroanstaltens synnerliga omfattning eller därmed jämförliga förhållanden en dylik minskning prövas skälig.

b) för annan ämneslärare med full tjänstgöring

å stadium, motsvarande real- och flickskola, 24—28 veckotimmar, dock att för lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 22—26 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar.

D) föreskriva — — — — förfogande.

E) förklara, att som villkor för erhållande av anslag från det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt under D) föreskriven tillfällig löneförbättring skall gälla, att vederbörande läroverk skall på anfordran tillhandahålla riksdagens revisorer sina räkenskaper, ankommande det i övrigt på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av under D) föreskrivna grunder må finnas erforderliga.

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare — — — — parallellavdelningar, under förutsättning likväl, att samtliga lärare med full tjänstgöring bestrida stadgad minimitjänstgöring.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen under förutsättning, som i 1. angivits, efter prövning — — — — 26 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, jämväl under förutsättning som i 1. angivits, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärtimmar skulle medföra avskedande av timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola och av denna sin verksamhet har sin huvudsakliga utkomst, rätt att anlita — — — — 26 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen — — — — — av lärarinnan.

dels ock att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa ej mindre om skyndsamt utredning rörande behovet av vid högre lärarinneseminarium utbildade lärarinnor än även om vidtagande av de åtgärder, som må finnas erforderliga för begränsning av de enskilda högre lärarinneseminariernas verksamhet.

dels ock en inom samma kammare av herr *H. Almquist* väckt motion, nr 408, däruti hemställts,

att riksdagen måtte besluta, att, utan ändring av gällande bestämmelser och praxis, den tjänstgöring, som avses i kungörelsen den 21 februari 1914 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, må innefatta också tjänstgöring vid de privata folkskoleseminarierna.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen får utskottet hänvisa till vederbörande motioner.

Med anledning av behandlingen vid 1924 års riksdag av frågor rörande vissa anslag till privatläroverken tillkallades inom ecklesiastikdepartementet särskilda sakkunniga för utredning rörande nämnda frågor. Sedan de sakkunniga den 15 december 1924 avgivit betänkande och förslag i ämnet samt detsamma underkastats granskning av vederbörande myndigheter, har Kungl. Maj:t nu på grundval av vad i frågan förekommit framlagt förslag i ämnet för riksdagen.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet upptager till granskning de olika frågorna i den ordning desamma blivit av departementschefen i statsrådsprotokollet berörda.

Nu gällande bestämmelser angående vid statsunderstödda privatskolor anställda lärarinnors tjänstgöring finnas i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. Här stadgas bl. a., att ämneslärarinna med full tjänstgöring vid dylik anstalt skall, alltefter graden av behörighet, åtnjuta viss i kungörelsen fastställd minimiavlöning; att med full tjänstgöring skall förstås tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk, och att den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium, dock att ämneslärarinna med full tjänstgöring må fullgöra intill en tredjedel därav i de förberedande klasserna.

*Omfattningen
av lärarinnor
nas tjänstgö-
ring.*

Enligt gällande läroverksstadga äro ämneslärarinnor vid allmänt läroverk förpliktade att varje vecka vid läroverket lämna undervisning 22 till 26 timmar. Med avseende å sådana lärarinnor gäller också, i likhet med vad som är föreskrivet beträffande övriga ämneslärare vid statsläroverken, att för den, som fått sig ålagt ett på grund av lärjungeantalets storlek eller antalet skrivlag avsevärt drygare hemarbete med rättande av lärjungarnas skrivövningar eller annat därmed jämförligt arbete utom den egentliga undervisningstiden, må, där förhållandena sådant medgiva, de för tjänstgöringen stadgade lägsta timtalen kunna minskas, dock icke utan skolöverstyrelsens medgivande med mera än två timmar i veckan.

För biträdande föreståndarinna har skolöverstyrelsen medgivit, att undervisningsskyldigheten må minskas med högst fem veckotimmar.

Manliga ämneslärares tjänstgöring är ej fastställd genom några allmänna

föreskrifter. I samband med bestämmelserna om tillfällig löneförbättring vid privatläroverken är dock stadgat, att beträffande tjänstgöringens omfattning för sådana lärare läroverksstadgans bestämmelser om ämneslärares undervisningsskyldighet i tillämpliga delar skola gälla. Lärare med tjänstgöring, motsvarande adjunks, är alltså skyldig undervisa 24—28 veckotimmar, lärare med lektorstjänstgöring 20—22 veckotimmar.

Ovanbemälda sakkunniga hava förordat, att nuvarande bestämmelser angående tjänstgöringen bibehållas för ämneslärarinnorna vid privatskolor. Ramen för tjänstgöringen borde alltså fortfarande vara 22—26 veckotimmar för stadium, motsvarande realskola eller flickskola, och ämneslärarinna vid privatskola alltså icke kunna åläggas tjänstgöring utöver 26 timmar i veckan. Då det emellertid, med hänsyn till önskvärdheten av statsutgifternas sänkning, vore av vikt, att tjänstgöringen icke i onödan förlades nära intill minimum, ansåge de sakkunniga inom denna ram medeltjänstgöringen kunna något höjas. Av en undersökning, som de sakkunniga företagit, framginge, att vid statens samskolor genomsnittstjänstgöringen för ämneslärarinnor — första lärarinnor undantagna — numera omfattade nära 25 veckotimmar. De sakkunniga ifrågasätta därför, att skolöverstyrelsen för framtiden tillser, att även vid privatskolorna denna tjänstgöring genomsnittligt uttages. Dessutom hava de sakkunniga föreslagit en undervisningsskyldighet av 20 till 24 timmar i veckan för lärare, som vid skola, förbunden med ett högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tagas i anspråk för seminarielevernas praktiska handledning.

Kungl. Maj:ts förslag åter förutsätter av lärarna vid privatläroverken en tjänstgöring av ungefär 26 timmar i veckan å stadium, motsvarande real- och flickskolan, av ungefär 21 timmar i veckan å stadium, motsvarande gymnasiet, samt av ungefär 22 timmar i veckan av lärare, som vid skola, förbunden med ett högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tagas i anspråk för seminarieelevernas praktiska handledning.

I herr Lindhagens ovanberörda motion (I:272) har, bland annat, yrkats, att, därest antalet undervisningstimmar vid privatläroverken bleve detsamma som vid de kommunala mellanskolorna, likställighet skulle införas jämväl i fråga om avlöningsförmåner. I den av herr Clason m. fl. väckta motionen (I:274) föreslås dels bibehållande av den nuvarande ramen för tjänstgöringstiden för lärarinnorna, nämligen 22—26 timmar, dock med borttagande av den möjlighet till sänkning under 22 timmar, som för närvarande föreligger, dels ock en medeltjänstgöring av omkring 25 veckotimmar. Samma yrkande göres i herr Mosessons motion (II:404). Herr Holmdahls m. fl. motion (II:406) innebär ett bibehållande av nuvarande bestämmelser rörande tjänstgöringstidens omfattning, dock att den nuvarande möjligheten att i undantagsfall sänka tjänstgöringstiden under 22 timmar skulle bortfalla.

I den av herr Rydén väckta motionen (II:407) åter uttalas anslut-

ning till Kungl. Maj:ts förslag i fråga om tjänstgöringsskyldigheten för ämneslärarinnorna vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor och högre goss- och samskolor men föreslås dessutom dels vissa föreskrifter rörande föreståndarinnas respektive föreståndares tjänstgöring, dels ock viss skärpning i avseende å vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om tjänstgöringsskyldigheten för ämneslärarinnorna vid enskilda högre lärarinneseminarier. I förstnämnda hänseende, nämligen i fråga om undervisningsskyldigheten för föreståndare eller föreståndarinna, innebär motionen, att undervisningsskyldigheten för sådan befattningshavare vid privatläroverk, inrymmande gymnasium eller högre lärarinneseminarium, må, för att vederbörande skall komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring, fastställas till 12—16 timmar i veckan och för samma befattningshavare vid privatläroverk utan gymnasium till 18—20 timmar i veckan. I de fall, då ett privatläroverk inrymde ett synnerligen stort antal klasser — överstigande de största av statens högre allmänna läroverk respektive realskolor — eller då läroverket hade en särställning som försöks- eller kompletteringsläroverk, borde dock enligt motionen rätt inrymmas åt Kungl. Maj:t att medgiva skälig minskning i nyssnämnda undervisningsskyldighet. Beträffande ämneslärarinna vid enskilt högre lärarinneseminarium borde enligt motionärens förslag tjänstgöringsskyldigheten fastställas till 22—26 timmar i veckan i stället för i propositionen föreslagna 20—24 timmar. Slutligen föreslås av motionären viss utredning rörande omfattningen av lärarinneutbildningen för här ifrågakvarande läroanstalter samt eventuellt vidtagande av åtgärder från Kungl. Maj:ts sida med anledning av utredningens resultat.

Den av Kungl. Maj:t föreslagna tjänstgöringstiden synes visserligen icke obillig, men då förslag om en revision av skolväsendets organisation torde vara att förvänta inom en nära framtid och i samband därmed ifrågakvarande läraregruppers avlönings- och tjänstgöringsförhållanden i hela sin vidd komma upp till omprövning, har utskottet ansett sig böra för närvarande stanna vid det förslag, som av de sakkunniga i detta avseende framlagts.

Motionsvis har framhållits den brist, som ligger i saknaden av några som helst föreskrifter beträffande föreståndarinnas respektive föreståndares minimitjänstgöring. Utskottet måste finna skäligt, att beträffande privatläroverken vissa normerande föreskrifter i detta hänseende finnas. Säsom i motionen i fråga framhålles, torde bestämmelserna beträffande de allmänna läroverken med fog kunna tjäna som förebild. Utskottet anser sig sålunda böra biträda det motionsvis framförda förslaget i denna del, dock med den jämkningen, att tjänstgöringstiden icke angives i direkt veckotimtal utan bestämmes skola motsvara vad som tillkommer rektor vid högre allmänt läroverk, respektive realskola, ävensom att Kungl. Maj:t må äga att medgiva nödig minskning i denna undervisningsskyldighet, när på grund av särskilda förhållanden en dylik minskning prövas skälig. I sistnämnda hänseende förut-

sätter utskottet, att en nedsättning av undervisningsskyldigheten må komma att medgivas i sådana fall, då vederbörande läroanstalt intager en särställning såsom försöks- eller kompletteringsläroverk eller då läroanstalten är så omfattande, att den i alldeles särskild grad tager sin föreståndare i anspråk vid den administrativa ledningen eller det pedagogiska överinseendet. Ytterligare en omständighet torde i avseende å privatläroverkens föreståndare uppmärksammas. Vid vissa läroanstalter med manlig föreståndare finnes anställd en biträdande föreståndarinna. Utskottet finner skäligt, att med hänsyn till de i många fall krävande göromål, som kunna tillkomma en dylik biträdande föreståndarinna, tjänstgöringsskyldigheten för henne må kunna nedsättas med högst fem veckotimmar, och föreslår alltså en tilläggsbestämmelse av en dylik innebörd.

Beträffande tjänstgöringsskyldigheten för sådan lärarinna vid en med högre lärarinneseminarium förbunden skola, vilken i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas praktiska utbildning, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag, allenast med den jämkningen, att, såsom utskottet omedelbart får anledning utveckla, med högre lärarinneseminarium jämföras annat lärarinneseminarium. Då utskottet sålunda förordar den för sådan lärarinna ifrågasatta tjänstgöringstiden av 20—24 timmar i veckan, förutsätter utskottet ett timantal av 22 i veckan såsom det normala.

Vad vidare angår det motionsvis ifrågasatta yrkandet om viss utredning rörande behovet av vid högre lärarinneseminarium utbildade lärarinnor, finner utskottet frågan härom i hög grad förtjänt av närmare uppmärksamhet och vill för sin del tillstyrka en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om skyndsamt utredning i ämnet.

*Tjänstgöring
i de förberedande klasserna.*

Enligt nu gällande bestämmelser för statsunderstödda privatläroverk må intill en tredjedel av ämneslärarinnas tjänstgöring förläggas till de förberedande klasserna. Kungl. Maj:ts förslag innebär en begränsning av denna bestämmelse därhän, att skolöverstyrelsen må äga medgiva skola att helt eller delvis förlägga viss lärarinnas tjänstgöring till de förberedande klasserna, när detta ur allmänpedagogisk synpunkt måste anses önskligt, med iakttagande dock av att hela den till förberedande skolan förlagda tjänstgöringen ej må utgöra mer än en niondel av samtliga ämneslärarinnors hela tjänstgöring.

Den av herr Jonsson väckta motionen (II: 388) innebär ett avstyrkande av förslaget om förläggning av viss tjänstgöring till de förberedande klasserna. Samma yrkande göres i den av herr Rydén väckta motionen (II: 407). Övriga motioner innebära i denna del icke något ändringsyrkande beträffande Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet har vid prövning av frågan om tjänstgöringens förläggning funnit Kungl. Maj:ts förslag innebära ett steg i den riktning, utskottet håller för önskvärd. Emellertid bör enligt utskottets mening denna fråga upp-

tagas till slutlig prövning i samband med en blivande omorganisation av skolväsendet, varför utskottet anser sig för närvarande böra stanna inför ett tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, varav sålunda följer, att utskottet icke kunnat förorda de motionsvis gjorda ändringsyrkandena.

Enligt nu gällande bestämmelser kan ämneslärarinnas tjänstgöring intill en tredjedel fullgöras jämväl i övningsämnen. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle den nuvarande i berörda hänseende gällande bestämmelsen bibehållas i så måtto, att tjänstgöringen skulle, efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunde förebringas för denna anordning, dock att nämnda tjänstgöring icke finge till omfattningen motsvara mer än en niondel av samtliga ämneslärarinnornas hela tjänstgöring.

Ämneslärarinnas tjänstgöring i övningsämnen

Enligt den av herr Clason m. fl. väckta motionen (I: 274) skulle bestämmelsen angående rätt till tjänstgöring i övningsämnen fogas till stadgandet om det stadium, till vilket en ämneslärarinnas tjänstgöring normalt bör vara förlagd, samt innehålla, att denna tjänstgöring till en mindre del, dock högst en tredjedel, måtte kunna fullgöras i övningsämnen. Samma yrkande göres i den av herr Mosesson väckta motionen (II: 404).

I den av herr Holmdahl m. fl. väckta motionen (II: 406) framföres samma förslag, dock med den skillnaden, att begränsningen »högst en tredjedel» är utesluten.

Utskottet har icke funnit skäl föreligga att tillstyrka något av de motionsvis framförda yrkanden, utan förordar bifall till Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del. Utskottet vill emellertid härvid hava uttalat, att bestämmelsen om skolöverstyrelsens rätt att med hänsyn till skäl av pedagogisk art medgiva tjänstgöringens fullgörande till viss del i övningsämnen bör så förstås, att jämväl skäl av organisatorisk art böra kunna föranleda en sådan anordning.

Enligt gällande bestämmelser må ämneslärarinnas tjänstgöring ävenledes vara förlagd till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle tjänstgöringen kunna vara förlagd endast till med skolan förbundet högre lärarinneseminarium.

Tjänstgöring vid med skolan förbundet seminarium.

Herr Clasons motion (I:274) ävensom herr Mosessons motion (II:404) och herr Holmdahls m. fl. motion (II:406) gå ut på bibehållande av nu gällande bestämmelse i ämnet. I herr Almquists motion (II:408) yrkas, att med bibehållande av nu gällande bestämmelser och praxis i denna del, ifrågavarande tjänstgöring även må innefatta tjänstgöring vid de privata folkskoleseminarierna.

Den praxis, som i hithörande avseende utvecklats sig, torde icke stå i överensstämmelse med vad ursprungligen varit avsikten, alldenstund enligt utskottets mening med lärarinneseminarium från början allenast äsyftats högre

lärarinneseminarium. Utskottet håller följaktligen före, att det principiellt riktiga vore att i ifrågavarande punkt med avstyrkande av i ämnet väckta motioner förorda Kungl. Maj:ts förslag. Emellertid har utskottet funnit vissa förhållanden tala för ett bibehållande av nu gällande bestämmelser. De seminarier, vilka förutom högre lärarinneseminarier, härvid kunna komma i fråga äro privata folkskoleseminarier, privata småskoleseminarier och skolköksseminarier.

Vad angår frågan om jämställande med högre lärarinneseminarium av privat folkskoleseminarium må erinras, att av sistnämnda seminarier endast två återstå, vilka dessutom äro stadda i avveckling. De privata småskoleseminarierna — ävenledes två till antalet — och skolköksseminarierna — likaledes två — böra enligt utskottets mening med hänsyn till rådande överproduktion av småskollärarinnor och skolkökslärarinnor upphöra. För att möjliggöra, att ifrågavarande seminariers avveckling skall kunna ske utan allt för stora olägenheter för läroanstalterna själva och den vid dem anställda lärarpersonalen, utgår utskottet från att statsbidrag kommer dessa seminarier till del, i fråga om de privata folkskoleseminarierna allenast för den tid, som erfordras för avvecklingen, och beträffande de privata småskoleseminarierna och skolköksseminarierna allenast för två år framåt.

Då statsanslag sålunda endast för en begränsad tid bör ifrågakomma för dessa seminarier och de därefter torde komma att nedläggas, synes utskottet icke tillräcklig anledning förefinnas att i förevarande sammanhang göra för dem ett undantag. Ett bibehållande av nuvarande bestämmelser innebär sålunda allenast ett medgivande av övergående beskaffenhet.

Delning i parallellavdelningar.

Beträffande uppdelning i parallellavdelningar innebär Kungl. Maj:ts förslag, att delning i parallellklasser får ske, när klassens lärjungantal överskrider 30, dock att uppdelning i parallellavdelningar å gymnasialstadiet skall ske med iakttagande därav, att 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning därinom upprättas. Vidare föreslås, att, när särskilda skäl finnas, Kungl. Maj:t må kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, resp. 25.

I herr Clasons m. fl. motion (I:274) ävensom herr Mosessons motion (II:404) och herr Holmdahls m. fl. motion (II:406) föreslås, att bestämmanderätten i sistnämnda hänseende överlämnas till skolöverstyrelsen.

Emot Kungl. Maj:ts förslag i denna del har utskottet icke funnit något att erinra. Det motionsvis gjorda yrkandet om överlämnande åt skolöverstyrelsen av bestämmanderätten, huruvida klass, som tidigare varit delad, fortfarande skall, även om elevantalet sjunker under den angivna gränsen, få förbli delad, har utskottet icke ansett sig kunna förorda. Det måste enligt utskottets mening betraktas såsom principiellt sett betänkligt att låta en underordnad myndighet genom ett dylikt medgivande kunna öva inflytande på dispositionen av ett förslagsanslag, i all synnerhet som några be-

stämda regler icke äro i förevarande hänseende givna eller avsedda att givas, utan besluten förutsätta en diskretionär prövning från fall till fall.

I fråga om uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen lämnas enligt Kungl. Maj:ts förslag åt skolöverstyrelsen fria händer beträffande prövningen av dylik uppdelning. I den av herr Rydén väckta motionen (II:407) föreslås, att härvid skola tillämpas samma bestämmelser, som gälla för sådan uppdelning vid de allmänna läroverken.

*Ytterligare
delning av
klass.*

Utskottet måste av principiella skäl ställa sig tveksamt inför lämpligheten att överlämna beslutanderätten jämväl i detta avseende åt skolöverstyrelsen. Av departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet framgår emellertid, att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de tillämpningsbestämmelser, som kunna bli va erforderliga för reglerande av klassernas uppdelning på mindre undervisningsavdelningar. Då något förslag härutinnan icke föreligger, torde det icke vara möjligt att erhålla någon uppfattning om vilka synpunkter komma att göras gällande vid utfärdande av dessa tillämpningsbestämmelser. Utskottet förväntar dock, att sagda bestämmelser må, med behörigt hänsynstagande till speciellt de för flickor avsedda undervisningsämnena, så nära som möjligt ansluta sig till de föreskrifter, som i motsvarande hänseenden gälla för de allmänna läroverken. Under uttalande härav vill utskottet förorda Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del, och torde det i nyssnämnda motion härutinnan framställda yrkandet få härmed anses besvarat.

Beträffande grunderna för den kvinnliga lärarpersonalens avlöning hava inga förändringar ifrågasatts i Kungl. Maj:ts förslag. Beträffande den manliga lärarpersonalen samt de fåtaliga kvinnliga lärare med motsvarande tjänstställning, som finnas vid privatläroverken, förordar Kungl. Maj:t att tillfällig löneförbättring icke beviljas föreståndare och manliga lärare med full tjänstgöring vid statsunderstödda enskilda skolor till högre belopp än som tillerkännas motsvarande statsanställda lärare. För att denna bestämmelse ej skall kunna för någon skola lända till förfång, föreslås, att bemyndigande lämnas Kungl. Maj:t att i undantagsfall, efter prövning av vederbörande skolas ekonomiska möjligheter, medgiva, att tillfällig löneförbättring till skolans lärare må utgå med högre belopp än till motsvarande lärare vid allmänt läroverk, dock med högst 1,500 kronor till varje lärare.

*Lärarpersonalens
avlö-
nande.*

Herr Clasons m. fl. motion (I:274) ävensom herr Mosessons motion (II:404) och herr Holmdahls m. fl. motion (II:406) innebär, att, såsom nu är fallet, tillfällig löneförbättring skall utgå med 1,500 kronor till manlig föreståndare vid enskild mellanskola och högre goss- och samskola, där icke jämväl kvinnlig föreståndare är anställd, till manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium.

I herr Bengtssons i Norup motion (II:405) föreslås, att den tillfälliga löneförbättringen beräknas så, att lärarna vid privatläroverken komma i åtnjutande av en sammanlagd avlöning till det belopp, som åtnjutes av motsvarande lärare vid statens läroverk med motsvarande tjänstgöring.

Enligt utskottets mening torde fog förefinnas för det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget. Dock synes utskottet skäligt, att den möjlighet, som förslaget inrymmer för Kungl. Maj:t att medgiva en tillfällig löneförbättring med intill 1,500 kronor, varder något vidgad, i vilket syfte utskottet vill föreslå, att orden »i undantagsfall» må utbytas mot »då Kungl. Maj:t finner särskilt välgående skäl därtill föranleda». Med anledning av de i ämnet väckta motionerna vill utskottet alltså med ovan angivna jämkning förorda Kungl. Maj:ts förslag.

*Lärjunge-
avgifter.*

I fråga om befrielser från och nedsättningar av terminsavgifter vid privatläroverken föreskrives för närvarande, beträffande högre flickskolor och enskilda mellanskolor, att dylik läroanstalt är skyldig att åt lärjungar i klasserna över de förberedande bevilja befrielse från eller nedsättning i de vid läroanstalten utgående terminsavgifter till så stor utsträckning, att den minskning i avgifter, som härigenom uppkommer, utgör minst 15 procent av det belopp, vartill terminsavgifterna vid anstalten skolat uppgå, därest samtliga lärjungar erlagt full terminsavgift, dock att läroanstalten icke är skyldig medgiva befrielse från eller nedsättning i terminsavgifter till sammanlagt högre belopp, än som motsvarar två tredjedelar av det anstalten tilldelade statsanslaget, anslag till huslig ekonomi icke medräknat. Beträffande högre goss- och samskolor har någon liknande bestämmelse icke varit meddelad. Såsom av statsrådsprotokollet framgår, håller departementschefen före, att det borde ankomma på skolöverstyrelsen att i varje särskilt fall — efter undersökning av de sociala och ekonomiska förhållandena vid skolan och med hänsyn tagen till det belopp, varom det kan vara fråga — meddela bestämmelser, samt att nu gällande begränsning av nämnda nedsättnings-skyldighet till viss del av det ordinarie statsanslaget borde upphöra. Tillika anser departementschefen, att de nu föreslagna förändrade bestämmelserna borde gälla även de högre goss- och samskolorna, vilka hittills varit undantagna från reglering i nu angivet hänseende.

I herr Clasons m. fl. motion (I: 274) förordas i fråga om högre flickskolor och enskilda mellanskolor bibehållande av nu gällande bestämmelser samt, beträffande de högre goss- och samskolorna, bifall till Kungl. Maj:ts förslag, dock med det tillägget att nedsättningen av elevavgifterna vid dessa skolor icke skall uppgå till mer än $\frac{1}{3}$ av statsbidraget. Samma uppfattning göres gällande i den av herr Mosesson väckta motionen (II: 404). Herr Holmdahls m. fl. motion (II: 406) synes i detta ämne innebära bibehållande av nu gällande bestämmelser.

Vid prövning av hithörande frågor har utskottet funnit sig böra stanna

vid ett förordande av nu gällande bestämmelser med den ändringen att nedsättningsskyldigheten ej må avse högre belopp, än som motsvarar det vederbörande läroanstalt tilldelade statsanslaget, anslag till huslig ekonomi icke medräknat. Dessliques håller utskottet före, att vid bedömande av förevarande angelägenhet behörig hänsyn bör tagas till sådana läroanstalter, som på annat sätt än genom nedsättning av terminsavgifter, exempelvis genom anslag till elevhem, vidtagit åtgärder i det syfte, som man med nedsättning i eller befrielse från lärjungeavgifter vill vinna.

Departementschefen berör i statsrådsprotokollet (sid. 66—70) vidare vissa frågor angående kontroll och revision av privatläroverkens räkenskaper, i vilka hänseenden närmare föreskrifter skulle utfärdas av Kungl. Maj:t. Motionsvis (II: 407) har föreslagits den bestämmelsen, att vederbörande läroverk skall på anfordran tillhandahålla riksdagens revisorer sina räkenskaper.

*Kontroll-
åtgärder.*

Utskottet har funnit sistnämnda förslag lämpligt och vill förorda, att bestämmelsen i fråga uppställas såsom villkor för erhållande av statsbidrag.

För ett påskyndande av övergången till de nya bestämmelserna innebär Kungl. Maj:ts förslag, dels att övergångsbestämmelserna icke utsträckas att gälla för ämneslärare med full tjänstgöring, som blivit anställda senare än läsåret 1924—1925, dels att skolöverstyrelsen tills vidare icke begagnar sig av den densamma tillkommande rätten att meddela lärarinna, som uppnått 60 års ålder, tillstånd att kvarstå i tjänst, dels ock att en minskning vidtages av antalet lektioner, som bestridas av timlärare. Från de båda första av dessa bestämmelser skulle något undantag icke ske. Beträffande det sistnämnda innebär Kungl. Maj:ts förslag, att skolöverstyrelsen medgives rätt att, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitande av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter eller där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under en längre följd av år, minst 10, tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita ifrågavarande lärare som timlärare, ändock att icke samtliga ämneslärare erhållit en tjänstgöring av ungefär 26 timmar i veckan.

*Övergångs-
bestämmelser.*

Frånsett vad i vissa ovan angivna motioner yrkats angående ändring av den utav Kungl. Maj:t ifrågasatta tjänstgöringstiden, hava vissa ändringsförslag motionsvis väckts beträffande nämnda övergångsbestämmelser. I herr Rydén's motion (II: 407) föreslås, bland annat, beträffande anlitande av timlärare oaktat understödsvillkoren i övrigt icke äro helt fyllda, att uttrycket »medföra avsevärda ekonomiska svårigheter» utbytes mot att avse timlärare som »av denna sin verksamhet har sin huvudsakliga utkomst». I fröken Hesselgren's motion (I: 273) yrkas i avseende å förbudet för skolöverstyrelsen att medgiva lärarinna att kvarstå i tjänst, att detta förbud endast må gälla vid skola, där indragande av platser skulle ifrågakomma.

Utskottet har funnit sig kunna i det stora hela ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag i denna del dock med den jämkning, som bliver en följd av utskottets ståndpunkttagande till frågan om tjänstgöringstidens omfattning. I avseende å den föreslagna bestämmelsen, att vissa timlärare, för vilka ett entledigande skulle medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, må anlitas, oaktat understödsvillkoren i övrigt icke helt äro fyllda, finner utskottet densamma alltför tänjbar, och har utskottet funnit skäligt förorda den formulering, som innefattas i motionen II: 407. Med ovan angivna jämkningar och med avstyrkande i övrigt av i ämnet motionsvis framförda yrkanden tillstyrker utskottet alltså Kungl. Maj:ts förslag.

Understöd åt kommunala gymnasier.

Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare anvisande av ett särskilt å riksstaten uppfört anslag å 35,000 kronor till beredande av understöd åt med realskola förenat kommunalt gymnasium. Motionsvis (I: 105 och II: 135) har för detta ändamål ifrågasatts väsentligt högre statsunderstöd, därvid föreslagits dels att understöd må utgå efter de för högre goss- och samskolor gällande grunder från det för sistnämnda skolor avsedda anslaget, dels ock att anslaget till tillfällig löneförbättring måtte höjas för beredande av delaktighet i denna förmån åt lärarpersonalen vid de kommunala gymnasierna.

Utskottet har funnit skäl föreligga för tillstyrkande av statsunderstöd åt kommunala gymnasier. Därvid har utskottet emellertid funnit vanskligt förorda en automatisk tillämpning av de för privatläroverken härutinnan gällande grunderna, vare sig i fråga om direkt understöd eller i fråga om delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen. Utskottet har fastmera funnit den av Kungl. Maj:t föreslagna utvägen med ett särskilt för dessa läroanstalter avsett anslag vara den för närvarande mest ändamålsenliga, men vill på det sätt tillmötesgå de motionsvis gjorda yrkandena, att utskottet förordar en höjning av vederbörande anslag till 50,000 kronor.

I de delar, som icke blivit här ovan särskilt berörda, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Härav följer ock, att utskottet icke kunnat förorda de motionsvis gjorda yrkanden, vilka strida mot Kungl. Maj:ts förslag och vilka icke blivit i det föregående särskilt avhandlade.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och herr Borells m. fl. samt herr Christensons m. fl. motioner I: 105 och II: 135 ävensom herr Clasens m. fl. motion I: 274, herr Mosessons motion II: 404, herr Bengtssons i Norup motion II: 405, herr Holmdahls m. fl. motion II: 406, herr Jonssons motion II: 388, herr Rydéns motion II: 407 och herr Almquists motion II: 408 samt med avslag å herr Lindhagens motion I: 272 och fröken Hesselgrens motion I: 273,

A) besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna eller i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 22—26 veckotimmar, i medeltal ungefär 25 veckotimmar, och vad angår stadium, motsvarande gymnasium, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola, som är förbunden med lärarinneseminarium, må för de lärare, som i större utsträckning tagas i anspråk för seminarieelevernas praktiska utbildning, full tjänstgöring beräknas till 20—24 timmar i veckan.

För föreståndare eller föreståndarinna vid läroanstalt, förbunden med gymnasium eller högre lärarinneseminarium eller privat folkskoleseminarium, är tjänstgöringsskyldigheten lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid högre allmänt läroverk samt för föreståndare eller föreståndarinna vid annan läroanstalt lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid realskola, dock med rätt för Kungl. Maj:t att på särskild framställning medgiva nödig minskning i denna undervisningsskyldighet, där på grund av särskilda förhållanden en dylik minskning prövas skälig.

För biträdande föreståndarinna vid läroanstalt med manlig föreståndare må tjänstgöringsskyldigheten kunna nedsättas med högst 5 veckotimmar.

B) föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass sker med iakttagande därav, att, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande stadium, motsvarande gymnasiet, minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning inom densamma upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga oöverkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan angivna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans övriga lärarinnor.

C) bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass skall ske med iakttagande därav, att vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande gymnasium minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga oöverkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan angivna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans övriga lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall omfatta

a) för föreståndare eller föreståndarinna vid läroanstalt, förbunden med gymnasium eller högre lärarinneseminarium eller privat folkskoleseminarium, lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid högre allmänt läroverk samt för föreståndare eller föreståndarinna vid annan läroanstalt lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid realskola, dock med rätt för Kungl. Maj:t att på särskild framställning medgiva nödig minskning i denna undervisningsskyldighet, där på grund av särskilda förhållanden en dylik minskning prövas skälig;

b) för annan ämneslärare med full tjänstgöring

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnlig ämneslärare 22—26 veckotimmar, med en medeltjänstgöring av ungefär 25 veckotimmar, dock att för sådan lärare, som vid skola, förbunden med lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, och för manlig ämneslärare 24—28 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar,

dock att för biträdande föreståndarinna vid läroanstalt med manlig föreståndare tjänstgöringsskyldigheten må kunna nedsättas med högst 5 veckotimmar.

D) föreskriva, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 eller någon del av nämnda tid är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola, enskilt lärarinneseminarium, enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till en manlig föreståndare vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola, där icke jämväl kvinnlig föreståndare är anställd, till manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium ävensom till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring, som åtnjuter avlöning enligt i huvudsak samma grunder som manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid samma skola, med det belopp, som motsvarar tillfällig löneförbättring för rektorer och lärare med motsvarande tjänsteställning vid statens läroverk, dock att, då Kungl. Maj:t efter prövning av vederbörande skolas ekonomiska förhållanden finner särskilt vägande skäl därtill föranleda, sådan tillfällig löne-

förbättring må utgå med högre belopp än till motsvarande rektor eller lärare vid allmänt läroverk, dock med högst 1,500 kronor till varje befattningshavare;

d) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme och år, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

e) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme och år;

f) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme och år;

g) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme och år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 utgående beloppet, varder för skolans verksamhet för nämnda tid i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande;

E) förklara, att som villkor för erhållande av anslag från det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, det ordinarie förslagsanslaget till lönетillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt under D) föreskriven tillfällig löneförbättring skall gälla, att vederbörande läroverk skola på anfordran tillhandahålla riksdagens revisorer sina räkenskaper, ankommande det i övrigt på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av under D) föreskrivna grunder må befinnas erforderliga;

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med full tjänstgöring, som icke uppnått pensionsåldern och som erhållit anställning vid privatläroverk senast från och med läsåret 1924—1925, må kunna bibe-

hållas i tjänst vid skolan utan hinder av ovan givna bestämmelser i fråga om tjänstgöringens omfattning och förläggning ävensom i fråga om förutsättningarna för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitan av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle medföra avskedande av timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola och av denna sin verksamhet har sin huvudsakliga utkomst, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må tills vidare icke lämna ämneslärarinna sådant medgivande, som omförmäles i § 1 mom. 5 andra stycket av kungörelsen den 23 december 1910 angående pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, såvida icke vederbörande skola förklarar sig villig att bestrida samtliga kostnader för avlönandet av lärarinnan;

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

1) öka det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, nu 675,000 kronor, med 76,000 kronor till 751,000 kronor samt i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra de i nämnda anslag ingående anslagsposterna med följande belopp, nämligen:

enskilda mellanskolor	kronor	20,000
högre flickskolor	»	470,000
högre goss- och samskolor	»	232,500
enskilda lärarinneseminarier	»	28,500,

att utgå såsom ett gemensamt reservationsanslag å sammanlagt 751,000 kronor;

2) minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor och

i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågavarande anslag med sistnämnda belopp;

3) för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,403,000 kronor;

4) till beredande av understöd enligt Kungl. Maj:ts beprövande av kommunalt gymnasium, som är förenat med en statens realskola, för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor, att utgå på de villkor och under de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna gott meddela;

5) till understöd åt utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 16,000 kronor, att under de villkor, Kungl. Maj:t må finna lämpligt föreskriva, utgå till styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm med högst 8,000 kronor och till Göteborgs allmänna folkskolestyrelse med likaledes högst 8,000 kronor;

H) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla dels om skyndsamt utredning rörande behovet av vid högre lärarinneseminarium utbildade lärarinnor, dels ock om vidtagande av de åtgärder, som må befinnes erforderliga för begränsning av de enskilda högre lärarinneseminariernas verksamhet.

Stockholm den 12 maj 1925.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. F. Vennersten, Oscar Olsson, C. P. V. Nilsson i Gränebo, O. Bergqvist, E. A. Hallin, C. J. G. Swartz, C. I. Asplund, P. A. Bergström, G. Kobb, C. Johansson i Hälsingborg och C. A. Carlsson i Gävle;
från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, K. V. Rydén, S. Bengtsson i Norup, L. J. Carlsson-Frosterud, O. Olsson i Kullenbergstorp, E. Kristensson i Göteborg, P. M. Olsson i Blädinge, S. Person i Fritorp, C. Lindskog, P. C. Jonsson i Eskilstuna, O. E. F. Järte och K. S. V. Ward.

Reservationer:

1. av herr O. Bergqvist, vilken ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Med anledning av — — — — — statsrådsprotokollet berörda.

Nu gällande — — — — — förberedande klasserna.

Enligt gällande — — — — — i veckan.

För biträdande — — — — — fem veckotimmar.

Manliga ämneslärares — — — — — 20—22 veckotimmar.

Ovanbemälda sakkunniga — — — — — praktiska handledning.

Kungl. Maj:ts — — — — — praktiska handledning.

I herr Lindhagens — — — utredningens resultat.

Vad beträffar själva frågan om tjänstgöringstidens längd, vilken ansetts vara av grundläggande betydelse vid bedömande av nu i avseende å privatläroverken förekommande spörsmål, står densamma i nära samband med frågan om läsårets längd. Såsom i utredningen påpekas, hava lärarinnorna vid privatläroverken en given fördel i det i förhållande till statssamskolorna två veckor kortare läsåret. I betraktande härav och med hänsyn till vad i övrigt i statsrådsprotokollet anföres, har utskottet funnit skäl föreligga för den av Kungl. Maj:ts ifrågasatta höjningen av tjänstgöringstiden från 22—26 timmar till 24—28 timmar. Härav följer, att utskottet icke kunnat tillstyrka de motionsvis gjorda yrkanden, som innebära en begränsning av Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del. Emellertid har utskottet icke kunnat finna det vara med rättvisa och billighet förenligt att nu förorda en ökning av tjänstgöringstiden utan att samtidigt därmed lämna vederbörande lärare kompensation i förbättrade lönevillkor. En sådan utökning, ehuru i mindre utsträckning, innefattas även i de av herr Clason m. fl. och herr Mosesson väckta motionerna. Utskottet vill förorda Kungl. Maj:ts förslag i avseende å tjänstgöringstidens omfattning allenast under förutsättning att en förhöjning av den tillfälliga löneförbättringen samtidigt beredes lärarpersonalen. Beträffande denna förhöjning tillstyrker utskottet såsom skäligt belopp 250 kronor utöver vad Kungl. Maj:ts förslag i detta hänseende innebär. Härav förorsakas en höjning av anslaget till tillfällig löneförbättring med i runt tal 375,000 kronor.

Motionsvis har framhållits den brist, som ligger i saknaden av några som helst föreskrifter beträffande föreständarinnors respektive föreständares minimitjänstgöring. I detta hänseende anser utskottet väl, att vissa bestämmelser böra finnas i likhet med vad fallet är vid statens läroverk. Huruvida full likformighet mellan privatläroverken och statens läroverk härutinnan bör råda, anser sig utskottet icke kunna utan närmare utredning av frågan bedöma. Utskottet har därför anset sig böra hemställa till riksdä-

Omfattningen av lärarinnornas tjänstgöring.

gen om skrivelse till Kungl. Maj:t angående föranstaltande av en utredning i nämnda hänseende.

Beträffande tjänstgöringsskyldigheten — — — — —

— — — — — det normala.

Vad vid — — — — — i ämnet.

Enligt nu — — — — — hela tjänstgöring. *Tjänstgöring i de förberedande klasserna.*

Den av — — — — — Kungl. Maj:ts förslag.

På de av departementschefen anförda skälen har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del, varav sålunda följer, att utskottet icke kunnat förorda de motionsvis gjorda yrkandena.

Enligt nu gällande — — — — — anses besvarat. *Ämneslärarynnornas — — —*

Beträffande grunderna — — — — — motsvarande tjänstgöring.

Enligt utskottets — — — — — Kungl. Maj:ts förslag och med den ändring, som betingas av utskottets härovan framlagda förslag om höjning av beloppet för den tillfälliga löneförbättringen. *Lärarpersonalens avlöande.*

I fråga om — — — — — erhållande av statsbidrag. *Lärjungeavgifter — — —*

För ett — — — — — i veckan. *Övergångsbestämmelser.*

Frånsett vad — — — — — skulle ifrågakomma.

I avseende å den föreslagna bestämmelsen, att vissa timlärare, för vilka ett entledigande skulle medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, må anlitas, oaktat understödsvillkoren i övrigt icke helt äro fyllda, finner utskottet densamma alltför tånjbar, och har utskottet funnit skäligt förorda den formulering, som innefattas i motionen II: 407. Vad angår det i fröken Hesselgrens motion framförda yrkandet måste utskottet finna det vara för skolan och undervisningen till gagn att kunna, då tillfälle härtill kan erbjudas, bibehålla en dugande lärarinna även efter uppnådd pensionsålder. Utskottet vill emellertid i anledning av sistberörda motion förorda en sådan lydelse av ifrågavarande bestämmelse, att skolöverstyrelsen må tillsvidare, där särskilda förhållanden giva anledning därtill, kunna lämna ämneslärarinna vid skola, där icke indragande av platser skulle ifrågakomma, sådant medgivande, som omförmäles i § 1 mom. 5 andra stycket av kungörelsen den 23 december 1910 angående pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter. Med dessa jämkningar och med avstyrkande i övrigt av i hithörande punkt väckta motioner tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Kungl. Maj:ts — — — — — särskilt avhandlade. *Understöd åt kommunala gymnasier.*

Utskottet hemställer alltså, att riksdagen må,

A) besluta — — — — — ändrade lydelse.

3) Den tjänstgöring — — — — —

— — — — — lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må — — — — —

— vid skolan.

4) Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 24—28 timmar i veckan och vad angår stadium, motsvarande gymnasium, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola — — — — — i veckan.

B) — — — — —

C) — — — — —

1) — — — — —

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, 24—28 veckotimmar, dock att för lärare, som vid skola, förbunden med lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar.

D. föreskriva, att — — — — —

— följande grunder:

1) — — — — —

2) Den tillfälliga — — — — —

— 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola, enskilt lärarinneseminarium, enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,750 kronor för år,

b) till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,750 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,450 kronor för år;

c) till en — — — — —

—, dock med högst 1,500 kronor till varje befattningshavare;

d) — — — — —

e) — — — — —

f) — — — — —

g) — — — — —

3) — — — — —

E) — — — — —

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1) — — — — —

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av under-

visningen utan anlitande av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till omkring 26 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle medföra avskedande av timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola och av denna sin verksamhet har sin huvudsakliga utkomst, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till omkring 26 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må tillsvidare, där särskilda förhållanden giva anledning därtill, kunna lämna ämneslärarinnor vid skola, där icke indragande av platser skulle ifrågakomma, sådant medgivande, som omförmäles i § 1 mom 5 andra stycket av kungörelsen den 23 december 1910 angående pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter.

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

1) — — — — —

2) minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 10,000 kronor till 470,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågavarande anslag med sistnämnda belopp;

3) för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,635,000 kronor;

4) — — — — —

5) — — — — —

H) — — — — —

I) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t tacktes föranstalta om utredning rörande tjänstgöringsskyldigheten för föreståndarinnor, resp. föreståndare vid privatläroverken samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning må giva anledning.»

2. av herrar C. J. G. Swartz och C. Lindskog.